

het Volksbelang

Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 8 - Oktober 2018
Jaargang 139
maandblad

N-VA en MR de verliezers in mei '19

In 2019 zou de huidige federale regering van Charles Michel geen meerderheid meer hebben indien de uitslag zou overeenkomen met deze van de voorbije provincieraadsverkiezingen van 14 oktober 2018. Dat was één van de bevindingen van **prof. Stefaan Fiers** (foto) in zijn uiteenzetting voor het Liberaal Vlaams Verbond. In de Kamer zou de huidige meerderheid geen meerderheid meer hebben. Dat is

vooral het gevolg van het verlies van N-VA (-10 zetels) en MR (-3). CD&V gaat 1 zetel vooruit en Open Vld blijft status quo. Verder valt de vooruitgang op van partijen als Groen/Ecolo, het linkse PTB en het extreemrechtse Vlaams Belang. Sp.a behoort tot de grote verliezers. Ook de PS verliest zetels maar kan zich in bijvoorbeeld de hoofdstad Brussel, ondanks de schandalen, vrij goed handhaven. En het moet gezegd. In het Brussels Gewest zelf verhogen de Vlaamse liberalen hun aantal mandatarissen met drie en komen zo uit

op 18 wat een succes mag genoemd worden. De Vlaamse liberalen namen in alle Brusselse gemeenten deel aan de verkiezingen op tweetaalige lijsten. Opvallend in het Brussels Gewest is de achteruitgang van de Franstalige liberalen, MR. N-VA brak niet door; de peilingen kregen ongelijk.

Om de definitieve balans te maken van het aantal burgemeesters, schepenen en gemeenteraadsleden per partij is het nog wachten op de definitieve coalities. – B.C.

Lees meer blz. 4.

Inhoud

VAN DE REDACTIE Arme dorpsstraat / 2 | GESCHIEDENIS Gruwelijk oorlogsland / 3 | BUITENLAND
Bim Bam Beieren / 8 | BOEKEN Debuut van een oorlogsroman / 10 | ECONOMIE Na de bankencrisis / 11 |
OPINIE Jonathan Holslag en het liberalisme / 12

Van de redactie
door **Bert Cornelis**

Arme dorpsstraat

De stemmen zijn geteld. De kiezer heeft gesproken. Is dat zo? Sinds zondag 14 oktober sleutelen partijen, waaronder zowel winnaars, maar ook verliezers, aan het vormen van coalities. Het gaat er daarbij vaak hard aan toe. Partijen die zes jaar lang goed samenwerkten, zetten hun coalitiegenoten aan de kant en doen aan platvloerse partnerruil. Zelfs als ze, zoals in vele gevallen nog samen een meerderheid hebben. Sans gêne. Verkiezingsbeloftes worden met alle gemak ingeslikt om "er toch maar bij te zijn". Anderen paaien op eens hun nieuwe bruid, principeloos, van geel en oranje over groen, en van groen naar blauw en rood. De kleuren spelen geen rol meer. Ideologie wordt flinterdun. Partijen die jarenlang in de meerderheid vertoefden, prediken plots de grote verandering, alsof er geen verleden meer is. De gedaanteverwisselingen zitten vol pretentie en schaamteloosheid. Uit eigenbelang. Met de nodige hypocriete vervoeling. Niets klinkt nog oprecht. De gemeentepolitiek laat zich deze weken niet echt van zijn mooiste kant zien. Arme dorpsstraat.

Uit een eerste analyse van professor Stefaan Fiers, voorgesteld tijdens zijn lezing voor het Liberaal Vlaams Verbond, stijgt nog een andere zorgwekkende evolutie in die gemeentepolitiek op. Met de stem van de kiezer wordt er in Wallonië, Brussel en Vlaanderen nogal erg verschillend omgegaan. Dit land heeft vrij onopgemerkt verschillende spelregels voor de lokale democratie ingevoerd. In Brussel en Vlaanderen gelden voor de aanduiding van de burgemeester de voordrachtregels via de partijen en de gemeenteraad, in Wallonië wie de meeste voorkeurstemmen heeft op de lijst van de grootste coalitiepartner. In Wallonië wordt er op papier gestemd, in Brussel en Vlaanderen bijna niet meer. In Wallonië is er geen overdracht van de lijststemmen, in Brussel voor 1/2de, in Vlaanderen dan weer voor 1/3de. Wat er met een gemeentestem dus gebeurt, is verschillend al naargelang van de regio. Het doet denken aan de tijd van het cijnskiesrecht toen een stem afhankelijk was van het bezit van de kandidaat en de kiezer. De lokale verdamping van de democratie in de Staat België.

Ook moet dringend nagedacht worden over de hervorming van de berekening van de zetels. Het Imperiali-systeem bevoordelt al te veel de grootste partij, ook nog een regeling die er begin 20ste eeuw onder katholieke druk kwam om kleine partijen en de verruiming van het kiezerskorps te beknotten. Begrijp wie kan. Bovendien is het ronduit belachelijk dat er voor de lokale verkiezingen voor gemeente en provincie twee verschillende systemen (Imperiali en D'Hondt) worden gebruikt. Ook de lijststemmen en het systeem van opvolgers (voor federale en regionale verkiezingen) zijn niet meer van deze tijd. Weg ermee!

Sommige politici hebben de mond vol over participatie-ambtenaren, rechtstreekse democratie, inspraak, burgerbudgetten en ga zo maar door. Het zou goed zijn als ze eens over een democratischere verkiezingsmethode nadachten om de stem van de burger ook doorslaggevend te maken. Kieswetten in functie van het eigen partijbelang, zoals in vorige eeuw, zijn niet meer van deze tijd.

Laatste vaststelling. Verkiezingsresultaten worden op een meer dan ongehoorde wijze beïnvloed door bepaalde onbezonnen media en bedenkelijke peilingen allerhande. Lokale verkiezingen passen niet in de opperolakkige formats van tv en radio. Alles is te versplinterd en daarom is de aandacht toegespitst op grote steden als Antwerpen en Gent. De rest wordt ondergesneeuwd en geniet zeer selectieve en dus subjectieve aandacht. Maar die aandacht geeft een vertekend beeld van de ware uitslag van een verkiezing. Als een partij in een grote stad wint, is zij automatisch winnaar van de verkiezingen. Dat is pure volksverlakkerij.

En dan ten slotte: de terreur van de peilingen. Op basis van een bedenkelijk staal van deelnemers wordt tijdens de campagne de toon gezet in de ene of de andere richting, en op die manier de kiezer in zijn keuze beïnvloed. Deze wichelarij en volksoplichterij doorkruisen de ware bedoelingen van de democratie: de burger een eerlijke en krachtige stem geven. •

'T GRUWZAAM OORLOGSLAND

De Eerste Wereldoorlog ligt inmiddels honderd jaar achter ons. Liberaal Archief/Liberas zet verschillende getuigenissen van dit oorlogsverleden in de kijker in de LA cahier 't Gruwzaam oorlogsland. Bovendien vindt er een tentoonstelling plaats met kleurrijke propagandaprenten uit die periode.

O Galop, Slag bij de Marne, Imagerie d'Épinal. (collectie LA)

In het Noord-Franse drukkersstadje Épinal zag men brood in de oorlog. De drukkerij Pellerin & Cie had al ervaring in het verbeelden van soldateske taferelen. Een eerste reeks humoristische prenten toonde karikaturale Duitsers, koldereske taferelen en spottende beelden. Taferelen werden gemythologiseerd en rond individuele oorlogshelden, zoals de vliegenier Roland Garros, werd een personencultus gebouwd. Maar dat de realiteit minder heroïsch was dan op die kleurrijke prenten, blijkt uit de verhalen van verschillende mensen die de oorlog aan den lijve ondervonden.

Aan het front

De twintiger Jean Pecher werd opgeroepen bij de mobilisatie in 1914. Hij was al voor de oorlog een enthousiast amateurfotograaf en bleef gedurende de hele oorlog foto's nemen. Als frontsoldaat maakte hij het oorlogsgeweld van nabij mee. Hoewel hij enige zelfcensuur aan de dag legde - hij fotografeerde geen lijken -, tonen zijn foto's de ellende van de industriële oorlogvoering. Kadavers van gesneuvelde paarden, vernielingen en wapens geven een beeld van de Grote Oorlog. Ook Leopold De Cock was soldaat. Hij kreeg zijn vuurdoop op 18 augustus 1914. De hevige gevechten tegen het Duitse leger lieten een diepe indruk na. Op 22 augustus schreef hij aan zijn echtgenote: 'Emma, woensdag hebben wij enen groten slag moeten leveren, en veel verliezen gehad, het schijnt dat ons regi-

ment wel 300 man dood heeft, en zelfs vele officieren.' Leopold raadde zijn vrouw aan om met hun dochtertje naar Engeland of Nederland te vluchten. Zij bleef echter achter in bezet België. Vier lange jaren bleef het gezin uit elkaar gerukt. De moeizame correspondentie bezorgde de echtlieden veel verdriet. Op alle mogelijke manieren werd geprobeerd om toch nieuws van elkaar te ontvangen.

Gevlucht

Heel wat andere Belgen slaagden er wel in te vluchten. Duizenden vluchtelingen verbleven in Nederland, Frankrijk en Engeland. De jonge knaap Karel Doubel belandde, gescheiden van zijn ouders, in Frankrijk. Hij had het geluk om bij zijn tante in de Franse stad Le Touquet-Paris-Plage terecht te komen. De Ieperse gemeenschap vormde daar als het ware een stad-in-ballingschap. Burgemeester Colaert vestigde zich er zelfs met een deel van het gemeentebestuur en de stedelijke administratie. Vanaf de zomer van 1915 werden er scholen ingericht voor de Belgische vluchtelingen. De voormalige kapel Saint-André deed dienst als lagere school voor Nederlandstalige kinderen. Karel kon zijn studies verderzetten aan de Ieperse Rijksmiddelbare school die onderdak vond in een oude cinemazaal en in een villa. Na zijn afstuderen ging hij aan de slag bij het Britse leger. Daar konden ze een Frans- en Nederlandskundige jongeman wel gebruiken. Pas begin 1919 keerde hij naar België terug, waar hij voor het eerst na vier lange jaren zijn

moeder, zus en broers terugzag.

Na de oorlog

Na de oorlog trok journalist en schrijver Abraham Hans als verslaggever door 't Gruwzaam oorlogsland' waarin de Grote Oorlog België herschape had. In Het Laatste Nieuws bracht hij verslag uit van de ellende die hij op zijn pad aantrof. Het desolate landschap met puin en vernielingen trof hem diep. Met de aanhoudendheid van de journalist, de pen van de schrijver en de methode van de rondtrekkende volkskundige, begon Hans verhalen en indrukken uit wat hij 'het verwoest Vlaanderen' noemde, te verzamelen. Zijn verslaggeving kende een evolutie: van 'reporter ter plaatste' werd hij een 'onderzoeksjournalist', die ook bronnen en geschreven getuigenissen in zijn betoog voegde. Ook zijn werk als schrijver legde Hans niet naast zich neer. De indringende stukken voor de krant vormden de bouwstof voor boeken en romans. Al in 1919 verscheen het tweedelige en fraai geïllustreerde De Grooten oorlog 1914-1918. Hans dramatiseerde de oorlogservaring ook in talrijke jeugd- en volwassenenromans, die in waargebeurde feiten geworteld waren. Elk op zich zijn al deze verhalen slechts fragmenten van wat die oorlog betekende. Samen bieden ze een geschakeerde blik op de Grote Oorlog. Alle vindt u terug in Liberaal Archief/Liberas.

Meer info over de LA cahier en de tentoonstelling vind je op www.liberas.eu.

Winnaars en verliezers

Al voor de derde keer vroeg het Liberaal Vlaams Verbond aan professor van de KU Leuven Stefaan Fiers om de verkiezingsuitslag van zondag 14 oktober 2018 te analyseren. Het leverde een boeiende lezing met veel boeiende vragen op. Een impressie.

De analyse van Stefaan Fiers, met links moderator van het debat Bert Cornelis en rechts LVV-voorzitter Clair Ysebaert.

Boksmatch in de media

Lokale verkiezingen zijn geen nationale verkiezingen. Met deze thesis begon professor Fiers zijn uiteenzetting over de verkiezingsuitslag van 14 oktober. In een terugblik op de campagne vermeldde Fiers dat de media focussen op de kopstukken van de lijsten, liefst met een tweestrijd. Er zijn 300 heel verschillende gemeenten, met verschillende uitgangssituaties. En deze zijn niet te vatten in een tv- of radio-formaat. De situatie is in alle gemeenten anders. De campagnestrategen zoemden daar handig op in. In Antwerpen ging het altijd over Bart De Wever (N-VA) tegen Wouter Van Besien (Groen). De rest kwam er niet aan te pas en vertrok met een achterstand. De vorige jaren was dat niet anders: in 2006 kregen we Patrick Janssens versus Filip De Winter; in 2012 Patrick Janssens tegen Bart De Wever.

Beïnvloedende elementen

Een aantal elementen beïnvloedden de verkiezingscampagne. De opiniepeilingen in de eerste plaats, maar ook events zoals Curieuze Neuzen, de campagne over de luchtkwaliteit in Vlaanderen. Toevallig werden de resultaten van deze campagne op 29 september gepubliceerd, veertien dagen voor de verkiezingen. De spectaculaire luchtfoto's van de luchtkwaliteit met en zonder sjoemeldiesels inclusief. Volgens Fiers speelden dergelijke campagnes mee in de uitslag. Ook de problemen in de kerncentrale van Tihange bepaalden de campagne, en wellicht ook de uitslag. Angst voor de toekomst van onze kinderen, de gevaren van kernenergie

voor onze gezondheid. Zonder elektriciteit vallen in de winter.

Winnaars en verliezers?

Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de uitslag van 2012 en 2018? Voor N-VA was in 2012 Antwerpen het grootste wingewest. CD&V werd in 2018 in een groter aantal gemeenten de eerste partij, ondanks het globale stemmenverlies. De lokale verankering van N-VA leidt niet tot zetelwinst of burgemeesterwinst. Bij sp.a is er weinig reden tot optimisme. Verder valt de forse groei van Groen op en de vooruitgang van Vlaams Belang. Nog opvallend: de Union des francophones verliest terrein in de Vlaamse Rand. Groen is sterk vertegenwoordigd in de steden, wat volgens Fiers samenhangt met de problematiek rond de luchtkwaliteit.

De Open Vld-kaart kleurt sterk blauw in de Vlaamse Ardennen en Vlaams-Brabant, en gebieden van Limburg zoals Lanaken. In West-Vlaanderen valt vooral de blauwe kleur in Brugge op.

Quo Vadis Open Vld?

“Quo Vadis Open Vld?”, wou volksvertegenwoordiger Dirk Janssens weten? Prof. Fiers: “De bedoeling van Open Vld was om in de centrumsteden tot de coalities door te dringen. Daar kan je het verschil maken. Dat zou moeten lukken, denk aan Oostende, aan Gent, aan Mechelen, en aan Aarschot waar voorzitter Gwendolyn Rutten een persoonlijk succes neerzette. Ik denk aan Diest, toch van ouds-

her een liberale stad. Neem Kortrijk, een stevig statement voor de partij. En sterke lokale figuren die het haalden.” Anderen waren het slachtoffer van ‘tsevenstreken’...

*Prof. Stefaan Fiers:
“De bedoeling van Open Vld was om in de centrumsteden tot de coalities door te dringen. Daar kan je het verschil maken.”*

Voor Brussel scoort de MR slecht. In twee gemeenten levert ze nog de burgemeester. Dat is minder dan Défi, dan Ecolo en cdH. MR heeft een probleem van leiderschap, aldus Fiers die de afwezigheid op de lijsten van minister van Buitenlandse Zaken Didier Reynders opmerkte. Voor Wallonië valt op dat de rode golf uit 2012 is afgekalfd.

“Reynders pleegde vaandelvlucht”

Minister van Staat Annemie Neyts pikte onder meer op de situatie van de MR in Brussel in: “Het meest onthutsende element in de campagne waren de zeven en een halve pagina's van Bart De Wever een dag voor de verkiezingen in De Standaard. Ik heb dit in mijn hele carrière nooit meegemaakt. Ik kan mij niet voorstellen dat dit geen invloed zou hebben gehad. En ik kan mij ook niet voorstellen dat De Standaard niet weet wat ze heeft gedaan.”

in de Dorpsstraat

Wat Didier Reynders betreft zei minister Neyts: “Didier Reynders heeft vaandelvlucht gepleegd. Hij heeft alle talenten in huis, een intelligent man die het gewoon heeft vertikt om zijn verantwoordelijkheid te nemen. Ik heb daar geen andere woorden voor.” Professor Fiers maakte de opmerking dat een partijmilitant alles moet doen voor zijn partij en tot het einde moet gaan om de partij te helpen. “Wie niet mee doet om later zijn kansen gaaf te houden voor verdere carrières? Dat is een vasteling die ik samen met u maak”.

Wat de aandacht voor Bart De Wever in De Standaard betreft, maakt Annemie Neyts volgens prof. Fiers een terecht punt. Antwerpen was de inzet van de verkiezingen, maar als krant is men verplicht een zekere neutraliteit in acht te nemen.”

Verder zijn er in het algemeen heel grote verschillen, voor alle partijen, bepaald door plaatselijke omstandigheden, figuren en ‘openstaande rekeningen’. Sterke burgemeesters krijgen een sterke bonus. En met twee soorten van winnaars: deze met stemmenwinst, maar daarom nog geen coalitiewinst, en deze met coalitiewinst.

Bij de Franstalige partijen zit in Brussel de MR zonder patron. En wat doet Didier Reynders in 2019? De PS beperkt de schade na Publifin en Samu Social. PTB realiseert misschien niet de grote doorbraak, maar zorgt toch voor bevestiging. De PS en de PTB zijn méér dan communicerende vaten.

Vlaams Belang is daar weer

Interessant verder is de berekening van het

aantal zuivere partijlijsten. Op 300 gemeenten kwam CD&V op in 249 gemeenten onder de partijnaam, de N-VA in 264 en Open Vld en sp.a slechts in 153. Opmerkelijk resultaat in deze: het Vlaams Belang met 149 lijsten, en met resultaten van 12 en 13% in steden zoals Diest. Dit gaat absoluut een sleutel worden voor de komende federale en regionale verkiezingen. We riskeren opnieuw naar een Zwarte Zondag te gaan.

Nationale extrapolatie

Wat betekenen de lokale verkiezingen voor de federale en regionale verkiezingen in 2019? Volgens berekeningen van het CRISP verliest in de Kamer N-VA 10 zetels, MR 3, sp.a 4. CD&V wint 1 zetel, Open Vld blijft status quo, Groen wint 6 zetels, de PS verliest er 4. Vlaams Belang wint er 7. De vier partijen van de meerderheid halen geen meerderheid meer. In het Vlaams parlement verliest N-VA 11 zetels, CD&V 2 zetels, Open Vld 2 zetels. Groen wint er 8, Vlaams Belang 10 en sp.a verliest er 3. De huidige meerderheid van N-VA, CD&V en Open Vld verliest samen maar liefst 15 zetels, maar behoudt een meerderheid.

Wat zegt de glazen bol voor 2019?

Er zal ongetwijfeld een profileringsdrang ontstaan in de federale regering. Of de CD&V in een Antwerpse coalitie komt of niet, kan een groot verschil maken in de verhoudingen met vooral N-VA. Federaal vicepremier en minister Kris Peeters likt de wonden, maar hoe zal hij zich in de regering de komende maanden tegenover N-VA gedragen, zeker als CD&V niet

in de Antwerpse coalitie komt? Wat gaat MR doen? Focussen op de verwezenlijkingen? Hoe zal haar houding tegenover de N-VA worden? En wat met sp.a en haar verdere oppositie, met de positie van John Crombez? Kan Groen kracht putten uit haar goed resultaat? En gaat Vlaams Belang over tot een sterkere oppositie en organisatie van de partij? Ten slotte zijn er de media die altijd zullen zoeken naar een ‘horse race’ met de ‘good and the bad guy’. Hoe gaan partijen zich gedragen die niet echt in de confrontatie-modus passen? We gaan naar bijzonder boeiende tijden.

De lokale verankering van N-VA mislukt

Stefaan Fiers ziet in de lokale verankering het grote probleem van de N-VA. CD&V valt op haar traditionele katholieke achterban terug, op haar netwerk van katholieke verenigingen, en dat gaat van Unizo tot de vrouwenbeweging KVLV, waaruit zij vrijelijk kunnen putten. Nog steeds. N-VA heeft dit netwerk niet, hoewel er wel enige communicerende vaten zijn. Het Vlaams-nationalisme heeft immers van oudsher ook katholieke roots. Maar N-VA heeft uit die bron niet kunnen putten. N-VA heeft overigens te weinig lokale gezichten om CD&V echt onder de kerktoeren te bedreigen. N-VA moest dus nog altijd op de nationale tendens en de figuur van Bart De Wever rekenen. •

Tekst: Bert Cornelis, met dank aan Stefaan Fiers voor de analyse.

MR STRUIKELBLOK VOOR MICHEL II

De lokale verkiezingen van 14 oktober zorgen al enige tijd voor de nodige zenuwachtigheid binnen de politieke kringen. De reden is heel simpel, deze lokale verkiezingen zijn de eerste electorale test sinds het aantreden van de federale alsook de deelstaatregeringen in 2014. Met andere woorden de Zweedse regeringen moesten zich op 14 oktober presenteren bij de kiezers. Een analyse van deze stembusslag.

Prof. Herman Matthijs
(VUB & UGent)

Waren het lokale of nationale verkiezingen? Ongetwijfeld was dit de eerste soort verkiezingen op lokaal vlak die eerder draaiden rond bovengemeentelijke thema's (o.a. immigratie, energie, schone lucht enz.) en fel werden betwist via de traditionele alsook nieuwe media. Het was duidelijk een campagne à la American way of style! Daarmee is er definitief gebroken met de 'pur sang' lokale verkiezingen. Het was ook een harde bitsige campagne en hieromtrent hebben we nog maar het begin gezien. Een ander opvallend feit was dat een belangrijk deel van de media, actief meedeed aan de politieke stellingenoorlog.

VERGELIJKINGEN

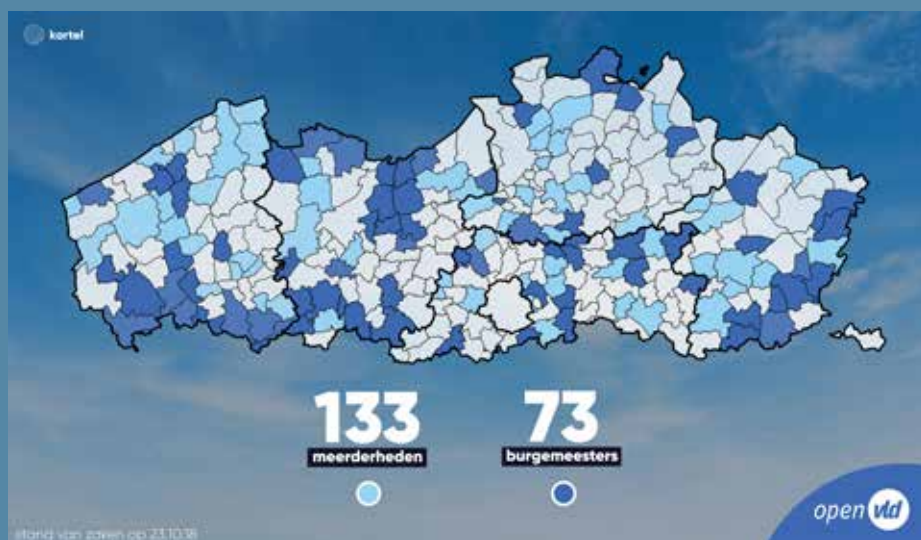
Deze lokale verkiezingen vergelijken met de federale alsook de Vlaamse verkiezingen van mei 2019 slaat op niets. Het kiesstelsel is verschillend, de kiesomschrijvingen zijn niet dezelfde, de behandelde thema's en ook het uitgespeelde politiek personeel is anders. Desalniettemin heeft 14 oktober ertoe geleid dat de meeste partijen zich moeten herpositioneren met het oog op mei 2019.

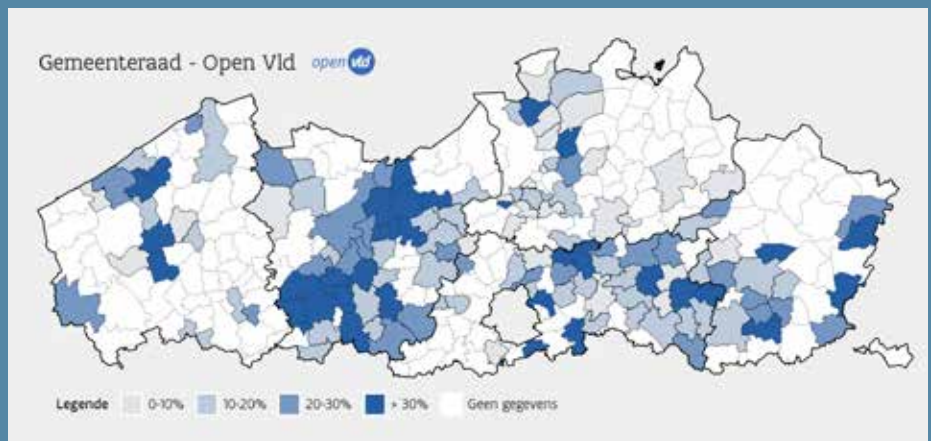
VLAAMSE MEERDERHEID

De drie Vlaamse regeringspartijen (CD&V, N-VA en Open Vld) hebben onderling nogal wat discussies uitgevochten via de media. Meestal ging het om twisten tussen CD&V en N-VA. De liberalen hielden er zich meestal buiten, wat hun geen windeieren heeft gelegd op 14 oktober. Maar deze drie partijen hebben geen grootse schade opgelopen. Alle drie hebben ze successen geboekt als ook problemen overgehouden aan 14 oktober 2018.

De N-VA heeft o.a. een groot probleem in West-Vlaanderen en voor CD&V alsook de Open Vld is er o.a. een Antwerpse uitdaging.

Want in de Antwerpse regio woont meer dan 10% van het electoraat voor mei 2019. Maar men kan niet zeggen dat de drie Vlaamse regeringspartijen tot de verliezende lijst behoren. CD&V blijft de belangrijkste lokale partij. Maar de partij scoort zeer verschillend in de centrumsteden, namelijk: goed te Brugge en Genk, maar slecht in Antwerpen, Kortrijk en Gent. Op provinciaal vlak piekte de partij op 25,8% in West-Vlaanderen versus 15,4% in de provincie Antwerpen. De N-VA piekt op 32,8% in de provincie Antwerpen en haalt maar 19,5% in West-Vlaanderen. Het is wel de enige partij die in vier van de vijf provincies meer dan 20% van de stemmen wist te

behalen. De partij behoudt de monsterscore in het stad (23 zetels op 55) en behoudt Aalst, Sint-Niklaas en haalt Hasselt alsook Turnhout binnen. Open Vld scoort het best in Oost-Vlaanderen met 18,3% en het laagst in Antwerpen met 9,1%. De liberalen behalen de absolute meerderheid te Mechelen (kartel met Groen) en winnen in vele andere centrumsteden: Gent, Kortrijk en Oostende. Maar de Open Vld boekte wel een opvallende winst ten aanzien van 2012.

VLAAMSE OPPOSITIE

De sp.a is de verliezer en dat is de tweede keer op rij, want dat waren ze ook al in 2012. De partij haalt haar beste provinciale score in Limburg met 15,4% en zakt naar 7,9% in Antwerpen. Buiten Limburg, derde plaats, zakken de socialisten weg naar de vierde en meestal de vijfde plaats. De nederlaag van de socialisten ziet men goed in de uitslagen van de steden: Antwerpen en Gent. Te Antwerpen zakt men weg naar 6 zetels op 55 en te Gent belandt men op 7 zetels op 53. Het was bijzonder pijnlijk voor de sp.a dat de linkse politiek van Termont electoraal afging

tegenover Bart De Wever te Antwerpen. Het zal zeker geen gemakkelijke opdracht worden voor de socialisten om zich, met deze uitslag, voor te bereiden op mei 2019. Groen wint wel, maar de grootse doorbraak is er niet gekomen. De Groenen scoren tussen de 15,1% in Vlaams-Brabant en 8,5% in Limburg. Maar ze worden de tweede partij te Antwerpen en krijgen de bovenhand in de kartels te Gent (met de sp.a) en te Mechelen (met Open Vld). De Groenen gaan in vier provincies vlot over de 10% der stemmen. Het Vlaams Belang is, naast de Groenen en Open Vld, de derde winnaar van deze verkiezingsdag. Zij situeren zich tussen de 14,2% in Antwerpen en de 8,6% in de provincie Vlaams-Brabant. Opvallend is ook dat deze partij in vier provinciale kiesgebieden vlot over de 10% gaat. Gezien de migratieproblematiek zit deze partij op rozen voor mei 2019. Bovendien kan de winst van het Vlaams Belang niet alleen komen van N-VA kiezers, ook andere partijen verliezen eraan! Ten slotte zijn er de communisten, die met hun PTB in meerdere steden groeien of voor het eerst zetels behalen.

Een ander opvallend gegeven van 14 oktober waren de goede scores van nogal wat lokale partijen en de beloning van de goede bestuurders: Aalst, Antwerpen, Genk, Kortrijk, Mechelen, Sint-Niklaas...

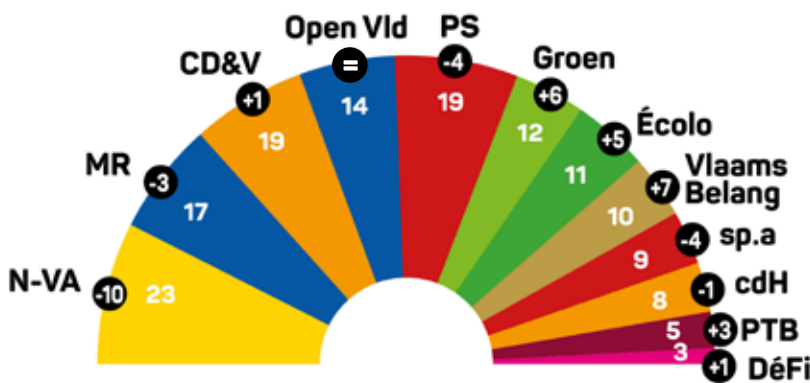
FRANSTALIG BELGIË

Ondanks alle schandalen is de PS de absolute 'numero uno' geworden van 14 oktober. De MR is het grootste zorgenkind van deze Zweedse regering. Inderdaad de partij heeft aan deze lokale verkiezingen een zware kater overgehouden. De MR-uitslag was niet goed, het enige gebied waar men kon standhouden was het rurale Waalse land. Met plezier heeft de PS de liberalen op vele plaatsen naar de oppositie gestuurd of ze daar gehouden. Er is niet veel te zien van een terugkeer van paars, ondanks het feit dat de media daar al maanden over berichten. Bovendien heeft in Franstalig België het kiezerspubliek 'echt links' gestemd met doorbraken voor Ecolo en de PTB.

2019

De drie Vlaamse regeringspartijen houden stand en zij behalen vlot de meerderheid in alle provincies. Vlaanderen heeft nog eens centrum rechts gestemd. Gezien de politieke uitslagen lijken deze drie politieke formaties op elkander aangewezen om in 2019 verder te regeren. Daartegenover staat de linkse keuze van Franstalig België. De kans dat de tendens van 14 oktober zich ook doortrekt in mei 2019 is zeer groot. Uiteraard gaat dat wegen op de vorming van de volgende federale regering. Vooral de electorale score van de MR bemoeilijkt een heruitgave van Zweden II. Maar deze lokale verkiezingen hebben ons ook laten kennis maken met de 'American way of style' van onze verkiezingen. •

Zo zou de verkiezingsuitslag van mei volgend jaar er voor de Kamer uit zien op basis van de voorbije provincieraadsverkiezingen (Bron: CRISP)

BIM BAM BEIEREN

Paul De Grauwe is een verstandig man. Na verkiezingsdag had hij nochtans beter even gewacht om de parallel tussen Vlaanderen en Beieren te trekken. De Grauwe gaf toe aan de vanzelfsprekende oppervlakte: Groen neemt de rol van Rood over. Daar moet je niet voor aan de London School of Economics doceren, het is een proces dat al jaren aan de gang is. De Grauwe wijt die machtsverschuiving aan “de recente dramatische ontwikkelingen in het milieu”. Hittegolven, dieselschandalen, alarmerende berichten over stijging van de zeespiegel, dat soort dingen.

door Lukas De Vos

Ik zal niet ontkennen dat het groeiend bewustzijn over de samenhang tussen toenemende vervuiling en klimaatwijziging meespeelt. Maar dat is een tijdelijke, emotionele en oppervlakkige kant, een eerste deklaag die al snel verbleekt of afbladdert.

Verengd bezuinigingsbeleid

Een tweede reden voor de verwaseming van Rood wijt De Grauwe aan de collaboratie met een verengd bezuinigingsbeleid. Daar staat hij op steviger grond. De manier waarop de Belgische regering op de bankencrisis reageerde was maar een echo van de ruk naar ongecontroleerde vrijemarkteconomie die Blair in het Verenigd Koninkrijk en Schröder in Duitsland vervreemde van hun eigen achterban. Terecht merkt De Grauwe op dat de onderkant van de samenleving de rekening betaalt, met jobonzekerheid, hoge lasten, lage lonen. Daarom vlucht de dompelaar in radicaal-autoritair alternatieven. Die vlucht is meetkundig toegenomen met de grote migratiestromen.

Maar waar De Grauwe zich vergist, is in het gelijklopen van de beweging tussen Vlaanderen en Beieren. De cijfers lijken hem wel gelijk te geven. In Antwerpen haalden de Groenen dezelfde stijging als in Beieren, ruim 17 %. Maar het groene gedachtengoed als sociaal alternatief bestempelen is een brug te ver. Beide

partijen, Rood en Groen, klampen zich vast aan een populistisch, hoogst conservatief utopisme: vooruitgang (wie durft dat woord nog te gebruiken vandaag?) – die helaas al te vaak verwisseld wordt met groei – bestaat voor hen in onstelpbaar heimwee naar een maatschappijmodel dat al lang niet meer bestaat, en dat in het terugdringen van mobiliteit (het recht op vrij verkeer) een nepoplossing ziet voor alle kwalen, van luchtbezuiniging tot mentale problemen.

Groen ratjetoe

De reden voor dat conservatisme ligt in de valse tweedeling stad-platteland. Het is geen toeval dat Groen vooral scoort in centrumsteden, en dat geldt evengoed voor Antwerpen als voor München. Onder het mom van “leefbaarheid” plooiën steden op zichzelf terug, terug naar de Middeleeuwen – platte verbruikersobsessie (winkelwandelstraten) domineert de idee van afsluiting (verkeersvrije stadscentra). Nog even en de steden beslissen opnieuw een wal rond hun centrum te bouwen. Eigenlijk bestaat die al met steeds meer beperkingen: hoge parkeergelden, LEZ-boetes, bloembakken en verkeersdrempels, randparkings. Op zich geen onaantoonbare ideeën als er tijdig gewerkt was aan schone alternatieven: autobouwers tot omschakeling naar waterstof verplichten, magnetische moltreinen, strakke industriële regelgeving, doordachte ruimtelijke ordening. Niet de bewoner of de reiziger, maar de productie dient aan banden gelegd. Wie Kristof Calvo's pamfletje, *Leve Politiek*, leest, denkt als vanzelf

De vergelijkingen tussen Beieren en Vlaanderen: terecht merkt Paul De Grauwe op dat de onderkant van de samenleving de rekening betaalt, met jobonzekerheid, hoge lasten, lage lonen. Daarom vlucht de dompelaar in radicaal-autoritair alternatieven.

aan Jonathan Swifts Laputa en Balnibarbi in *Gulliver's Travels*: een ratjetoe voor onuitvoerbare hersenspinsels onder het mom van logica en gezond verstand (bouwmeesters die van boven naar beneden werken, zonnestralen uit komkommers trekken, in uitwerpselen potentiële samenweers ontdekkers). Pseudowetenschap van academici met teveel tijd en te weinig buitenlucht.

De grondslag ademt altijd atavisme uit, en dat is in Beieren niet anders. De CSU heeft er zwaar verloren en begrijpt dat niet. Ik wel.

De huidige minister-president van Beieren Markus Söder dreigt de tol te betalen na zijn achteruitgang bij de verkiezingen.

Het volstaat Bayern Kann Es Allein (2012) van Wilfried Scharnagl te lezen, de hofschrijver van wijlen Frans-Josef Strauß (de man is net na de verkiezingen gestorven). Hij pleit daarin voor Beierse onafhankelijkheid op grond van economische sterkte en eigen identiteit. Een mantra die ook de Lega Nord destijds hanteerde om uit Italië te willen. De tegenstanders zijn bekend: de federale staat én, natuurlijk, Europa. De Bondsstaat (schaalvergroting en opgelegd centralisme) kan alleen naar de ondergang leiden (met twee wereldoorlogen valt daar iets voor te zeggen). Europa is een regelneef, die vooral de plattelanders beknot, de boeren in Beieren.

Koppig

Maar huidige minister-president Markus Söder heeft niet de koppige soepelheid en leepheid van de slagerszoon Strauß, partijvoorzitter en Duits minister van Binnenlandse zaken – en Heimat ! – Horst Seehofer nog minder. Zij dreigen de tol te betalen voor de stroeve Grote Coalitie in Berlijn, en de spaagt tussen economisch succes en de rustiek waarmee ze hun identiteit onderbouwen: Lederhosen, Bierfesten, Gemütlichkeit, christliche Ruhe. Dat bewijst de opkomst, niet van de Groenen,

maar van de Freie Wähler, die overigens een coalitie met de CSU gaan vormen nu Söder de absolute meerderheid en 10 % van de stemmen verloren heeft. FW is geen echte partij, eerder een burgerbeweging van ontevreden dorpelingen. Zij erkent graag dat Beieren het rijkste van alle Duitse Länder is, een nettobetalende voor de armere deelstaten met een bijdrage die 3,4 miljard bedraagt, de kleine helft van het hele budget, met amper werkloosheid (2,8 %), knooppunt van de autonijverheid en de verzekeraars, verzetsleider tegen Merckels migratiepolitiek. Maar het vertrouwen van de kiezer is geschonden nu Seehofer meedrijft in de vierde ambtstermijn van Merkel, en mee gestalte geeft aan een nog altijd toegeeflijke opengrenzenpolitiek. De CSU verloor niet voor niets hopen stemmen aan de uiterst rechtse AfD.

Groothedswaan

Wat drijft dan FW dat 9 % bijwon en nu op bijna 12 % staat, hoger dan AfD ? Voorzitter Hubert Aiwanger nam nog dezelfde nacht na de stembusgang vooral de groothedswaan van de landsregering op de korrel. Met een vettig Zuid-Duits accent (elke “a” wordt een langgerekte gedekte “o”) schoof Aiwanger drie

te nemen of te laten eisen naar voren: afschaffing van de burgerbijdragen voor het wegenonderhoud; afschaffing van de bijdragen die ouders moeten geven aan de peuterscholen; en vooral schrapping van een derde starbaan op de luchthaven van München. Daarmee is zijn verlanglijstje nog niet afgerond. Op de landdag van de partij in Nürnberg eind juni wou hij ook maatregelen tegen het lerarentekort, uitbreiding van de breedband, behoud van ziekenhuizen en scholen in plattelandsgemeenten én een versterking van de asielpolitiek. “Pragmatische dingen, dicht bij de gewone mens en zijn dagelijkse zorgen”, zei Aiwanger niet onterecht.

FW ligt niet wakker van de idealistische droombeelden uit de stad. Felix Steiner ziet bij de Deutsche Welle de tweespalt alleen nefast uitpakken voor de SPD, die, mede door de opmars van de diensteneconomie, een partij voor renteniers is geworden. De stad (“die vielfach akademisch gebildete Stadtbevölkerung”, die kiest voor “mehr Fahrradwege und weniger Dieselabgase”) stemt groen, wie tegen hogere huur- en woonprijzen is AfD, de ruziemakers tegen verstedelijking en ontkenning FW. Overigens, de enige Europees gekozenen van FW, Ulrike Müller, zit bij de liberale ALDE.

Bam Bam Beieren

Het herschudden van de kaarten in Beieren belooft niettemin zware gevolgen te hebben voor de federale regering. De Grote Coalitie kreunt. Vooral de dagen van Merkel zijn wellicht geteld. Als zij uitdager Manfred Weber verdringt om voorzitter van de Europese Commissie geworden is dat een Diktat, geen uitweg voor CDU/CSU. Zeker als die kruisbeelden verplicht laat ophangen in elk openbaar gebouw. Bam Bam Beieren wordt stilaan Bam Bam Beieren. •

WINTERUREN

merkwaardig debuut

door John Rijpens

Hubert Lampo ontdekte in *De Jeugd als Inspiratiebron* hoe een puber zich tot man schrijven kon. Wij vragen ons af hoe een voor ons nobele onbekende als **Filip Bastien** erin slaagde om van zijn roman *Winteruren* een geslaagd en bij momenten zelfs merkwaardig debuut te maken.

Vrouwen

Cherchez la femme volstaat niet hoewel herinneringen aan enkele vrouwenfiguren niet onopgemerkt voorbijgaan.

Centraal staat in deze roman als tijdspiegel de twintigste eeuw. Merkwaardig is alleszins hoe Filip Bastien vertelt wat de nu 74-jarige Richard (grootvader van de auteur) aan het ziekenhuisbed op het einde van het leven van zijn vrouw de grote gebeurtenissen uit zijn leven overschouwt: de eerste wereldoorlog die het leven kostte aan zijn vader, een mislukt verblijf in de Belgische Congo, het meisje Josephine (Fientje), de tweede wereldoorlog waarin hij in het verzet zat, opgepakt werd en in het concentratiekamp van Breendonk belandde, de Koude Oorlog, de Wereldtentoonstelling in het Brussel van 1958, de val van de Berlijnse muur. Maar bovenal staan de perikelen van Richard met twee vrouwen, die hij in zijn kinder- en jeugd jaren leerde

Onze literatuur heeft helaas nooit uitgemaakt door een overmaat van aandacht voor debuterende schrijvers. En het gaat van kwaad naar erger. Elke dag worden boekhandel en uitgevers veeleisender bij de auteurs, niet zo zeer om de kwaliteit van de schriften maar om de mogelijkheden tot publiciteit ervan. Hoe komt men terecht uit het stadium van het nog-niet-schrijven in de fase van het wél schrijven?

kennen en tot zijn levenseinde niet wist wie van de twee te kiezen. Eerst was hij als kind al verliefd op de mooie, pittige Josephine (Fientje), die later als hostess in het Sovjet-paviljoen van de Expo in Rusland belandde. En dan was er het molenaarsdochtertje Anna-Maria, zijn bruid tegen wil en dank. Aan haar sterfbed vertelt Richard aan de lezer zijn toch wel bewogen levensloop.

Onverwachte catastrofe

Bastien worstelt met dit boek met de opbouw. Gemakkelijkshalve dateert hij ieder kort hoofdstukje met de datum van het verloop, alles behalve chronologisch, van de kinderjaren in het Eeklo van de jaren 1920, de oorlogsjaren in Breendonk, het ziekenhuis in 1990 in Bonheiden, de jaren 1950. De inleiding is naar onze smaak te lang en te banaal maar verder neemt hij de draden handig op, die op gepaste tijd verstrengelen en naar een onverwachte catastrofe voeren.

Over het algemeen kan men ook voor zijn taal en zijn stijl slechts eerbied voelen, hoewel het af en toe gebeurt dat hij, door zijn afkeer voor stijve boekentaal misleid, de betekenis der woorden geweld aandoet. Minder voldaan zijn we over zijn psychologie. Van het begin tot het einde van zijn verhaal gaat alles op lichamelijke impulsen terug. Waar we in de gedragingen van zijn helden klaar zien, zijn ze door elementaire gevoelens als angst en twijfel ingegeven. Waar andere factoren

werkzaam schijnen, wordt daar zo raadselachtig over uitgeweid, dat men er geen houvast aan krijgt. Het gevolg blijft niet uit; zijn werk wekt het vermoeden al te zeer een bedenkensel uit vooropgezette zin en te weinig en een herschepping van een echte realiteit te zijn. De juiste verhouding onder de dingen gaat te loor. Het minder belangrijke wordt ver boven zijn betekenis opgeschroefd en over het grootste in de mens vernemen we niet zoveel. Door gemis aan een gezond relativisme klinkt de toon wat te hoog en blijft als eindoordeel de indruk na dat er om problemen met een beperkt belang een overdreven drukte werd gemaakt.

Filip Bastien kan vertellen, dat staat vast, maar hij heeft de humor, de onvervangbare evenwichtsfactor die het tragische aanvaardbaar maakt, nog niet ontdekt. •

Filip Bastien, Winteruren. Ver achter de klaproze horizon. Uitg. Kunstatelier MarieZ, Werchter, 2018; 246 blz. De roman is te koop aan 18 euro (+ eventuele verzendkosten) na bestelling via kunstatelier.mariez@gmail.com.

Het boek ligt ook in de boekhandel en is te bestellen bij www.bol.com

TIEN JAAR NA DE BANKENCRISIS

Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com

Opvallend is dat de focus bijna uitsluitend op die ‘vermaledijde’ bankiers wordt gelegd. Terecht, want zij waren immers zonder de minste discussie de hoofdrolspelers in dit financieel drama. Voor wie daar nog mocht aan twijfelen, raden we graag nog eens de lectuur aan van het boek van Joris Luyendijck, ‘Dit kan niet waar zijn – onder bankiers’ (2015). En toch, naast de rol van de bankiers zijn er in deze ketting van oorzaken en gevolgen ook nog een aantal andere schakels die volgens ons aanvoelen tot nu toe in de analyses te weinig aan bod zijn gekomen: enerzijds het falen van de (externe) bankrevisoren en anderzijds het veel te laat (en soms zelfs helemaal niet) reageren van het toezicht van in ons land de toenmalige Bankcommissie en de Nationale Bank.

FALENDE REVISOREN

In elke (beursgenoteerd) bedrijf, dus ook de banken, worden de rekeningen die door de Raad van Bestuur aan de Algemene Vergadering worden gepresenteerd, gecontroleerd door een (in theorie) onafhankelijke externe bedrijfsrevisor. Deze revisor, die geacht is een expert te zijn inzake boekhouding en risicobeheer, ziet (namens die Algemene vergadering en dus bij uitbreiding namens alle (kleine) aandeelhouders) de rekeningen na en geeft dan een advies om al dan niet te bevestigen dat deze rekeningen een “waar en getrouw beeld” geven van de “gezondheid” van de onderneming. Bij mijn weten zijn in al die jaren voor het uitbreken van de crisis nooit rapporten van (bank)revisoren uitgebracht, waarin gewaarschuwd werd voor een (te) grote concentratie van beleggingen en (te) risicovolle activa. Hoe kon zo iets gebeu-

Naar aanleiding van de ‘herdenking’, of beter ‘bezinning’ van de tiende verjaardag van de grote bankencrisis in najaar van 2008, zijn weer een hele reeks boeken, artikels en documentaires uitgebracht die proberen te begrijpen wat er toen is foutgelopen, en waarom.

ren? Wellicht omdat ook hier het gezegde: “wiens brood men eet, diens woord men spreekt” van toepassing is. Hoewel revisoren geacht worden onafhankelijk te zijn, blijven het ook wel commerciële ondernemingen, die graag veel klanten maken. Dus het mandaat van revisor bij een bank binnenhalen, is altijd een mooie “pitch”. En die klant behouden is minstens even belangrijk.

Dus alleen als het echt de spuigaten uitloopt, zullen de revisoren aan de alarmbel trekken, en dus in feite hun opdrachtgever ontevreden maken, en zoals dat heet: een ‘rapport met voorbehoud’ uitgeven over de jaarrekening. Dit is bij mijn weten, en zeker niet bij de banken die midden in deze storm zijn terechtgekomen, nooit gebeurd. Dus een eerste “vangnet” dat niet naar behoren heeft gewerkt.

FALENDE KNIPPERLICHTEN

En zo is er helaas nog een. In elk land wordt de financiële sector extra “bewaakt”, zowel in het kader van het monetair beleid (= prijsstabiliteit – wisselkoersbeleid - ...) als in het kader van de monetaire stabiliteit (de rol van de financiële sector is zo belangrijk voor het goed functioneren van de rest van de economie dat men het zich niet kan veroorloven dat er ook maar “iets” zou foutlopen). Dit noemt men het prudentieel toezicht. Ten tijde van de financiële crisis werd dit gezamenlijk uitgevoerd door de Bankcommissie en de NBB. Zo weet ik uit eigen ervaring dat

banken iedere maand een karrenvracht rapporten en statistieken moest voorleggen aan de Bankcommissie om aan te tonen –naast vele andere zaken- dat er wel degelijk aan risicospreiding werd gedaan (niet alleen wat betreft het aantal en soort debiteuren – de (economische) sectoren waarin werd belegd en/of krediet verstrekt – de spreiding over diverse deviezen - looptijden – financiële instrumenten enz...). Dus op basis van al deze informatie zaten de toezichthouders in een bevoorrechte positie om (tijdig) te zien dat er “ergens” in één bepaalde richting (teveel) werd afgeweken. Bovendien zaten zij niet –zoals de externe bedrijfsrevisoren – in een commerciële afhankelijke relatie tegenover de banken. Dus zij konden (en moesten) in alle onafhankelijkheid kritisch door al hun toevertrouwde rapporten gaan en “knipperlichten” opsporen. Hun rol was in naam van het algemeen belang, en dus ook de (kleine) spaarder, toe te zien op het correct functioneren van de financiële instellingen. En ook hier zijn nooit tijdig rode lichten gaan branden. En ook hier mag wel wat meer onderzoek gebeuren naar het waarom van dit te lange stilzwijgen.

De bedoeling is zeker niet om “zwarte pietten” te gaan doorschuiven. Maar als men in de toekomst dergelijke zware crisissen wil vermijden, moet men wel de moed hebben alle schakels binnen deze ketting van gebeurtenissen even kritisch tegen het licht te houden. •

HOE HET LIBERALISME ZICHZELF VERNIETIGT

Jonathan Holslag is professor internationale politiek aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB)

Ofwel kiepert de premier met dit pleidooi voor allianties met het autoritaire Moskou en Peking zijn eigen liberale waarden overboord en probeert hij zijn toevlucht te zoeken tot de realpolitik. Maar dan is het bijzonder slechte realpolitik. Want de veronderstelling dat de Chinezen en de Russen een alternatief zijn voor de Amerikanen, die slaat nergens op. Laat staan dat we met de twee beter in staat zullen zijn om de wereld met zijn huidige spelregels en organisaties te redden. Ofwel probeert de premier vast te houden aan zijn liberale idealen van een open, samenwerkende internationale orde en de strijd aan te binden tegen het soort van nationalisme dat Trump propageert. Die strategie is even problematisch en tekenend haast voor de naïviteit en het opportunisme waarmee het liberalisme de voorbije decennia zichzelf heeft vernietigd.

Ik ben ervan overtuigd dat het liberalisme, het streven naar individuele vrijheid, emancipatie en een open wereld, een van de belangrijke pijlers is waarop de Europese beschaving moet rusten. De Europese liberalen zijn doorgaans erg goed in het bewijzen van lippendienst aan hun waardevolle principes, maar bijzonder slecht in het nastreven van hun principes in de realiteit.

Verrijkte Golfstaten en Russen

Een van de redenen waarom het liberalisme zo zwak staat in deze wereld, is dat de liberalen hun autoritaire, dirigistische rivalen zo rijk en sterk hebben helpen maken. We hebben de Golfstaten en de Russen middels hun energieverkoop bijvoorbeeld honderden mil-

In een interview met het weekblad Mo* pleit eerste minister Charles Michel (MR) voor allianties met China en Rusland, nu de Verenigde Staten onder leiding van Trump niet langer een betrouwbare bondgenoot zijn. Er ontstaan opnieuw twee kampen in deze wereld: een kamp van de eigengereide, unilaterale samenwerking onder leiding van de VS, en een kamp van meer constructief multilateralisme, onder leiding van de EU.

jarden euro's aan ons land laten verdienen. We hebben toch geen andere optie, zou men kunnen stellen. Die energietrafiek is toch van nationaal belang? Dat is inderdaad zo, maar een liberaal die een beetje vertrouwd is met de principes van staatsmanschap zou er dan vooral naar moeten streven om die afhankelijkheid terug te dringen, alternatieve leveranciers te zoeken - of beter nog: door een schrander energiebeleid ons land minder afhankelijk te maken van fossiele brandstoffen. Idem voor de handel met het staatskapitalistische China. Liberalen halen de neus op voor PVDA, maar samenwerken met de Communistische Partij van China en bedrijven die een verlengstuk zijn van die eenpartijstaat: prima! En dan jammeren dat Trump de vrijhandel bedreigt, dat de brexiteers de Europese markt hebben gededestabiliseerd. Dat is wel zo, maar hoe kun je tegelijk je eigen producenten laten platwalsen door staatskapitalisme dat even problematisch is, schooiën om investeringen uit staatskapitalistische landen of hengelen naar samenwerking met quasi-staatsbedrijven als Huawei in de telecom?

Je kunt dat niet rijmen met liberalisme, op geen enkele manier. Sommigen veronderstelden dat we door handel een land als China geleidelijk aan kunnen bewegen tot hervormingen en doordringen van onze waarden. We drijven nu reeds dertig jaar handel en het tegenovergestelde is waar. Of dat we met China de Wereldhandelsorganisatie (WTO) kunnen redden. De Chinezen zijn helemaal niet geïnteresseerd in het redden van de WTO, maar in het selectief gebruiken ervan. Je kunt het beleid evenmin rijmen met realisme, met het

beschermen van nationale belangen, want het maakt ons land meer afhankelijk en zwakker.

Minder afhankelijk

Een consequente liberaal, een liberaal die écht wil strijden voor zijn waarden moet er in eerste instantie voor zorgen dat zijn samenleving autonoom en sterk genoeg blijft om zelf keuzes te kunnen maken. Dat we ons dus niet verknecchten aan autoritarisme.

Dat we eigen innovatie niet fruiken door onze economie als een quasi comateuze patiënt aan een infuus van ingevoerde goedkope producten en energie te hangen. Dat we onze talrijke ondernemers niet laten vertrappelen door concurrentievervalsing. Een consequente liberaal zou realpolitik als middel gebruiken om zijn idealen een stukje waar te maken. Een consequente liberaal, die écht handelt in de geest van de verlichting, zou streven naar emancipatie in plaats van een economische soumission, oftewel commercieel opportunisme verpakt als staatsmanschap. Hij zou zijn burgers uitleggen waarom het huidige consumptiemodel problematisch is, waarom het beter is te kopen bij producenten wiens streven naar innovatie en duurzaamheid wél een uiting is van de dynamiek van een vrije markt. Hij zou in deze tijden van propaganda en informatieoorlogen een lans breken voor meer kritisch denken en burgerschap in het onderwijs. Hij zou een investeringsbeleid voorstaan dat ons minder afhankelijk maakt van de geldbuidels van de Chinezen en de Golfstaten. Emancipatie in de geest van de Verlichting zou het staatsmanschap zijn van een liberaal die niet doet alsof. •